

De rijke dwaas

Thema: Gelijkenissen
Lukas 12: 13-21

UITLEG VAN DE TEKST

Jezus wordt gevraagd om een oordeel te vellen in een erfeniskwestie. Dat onderbreekt het onderwijs van Jezus. Hij leerde Zijn discipelen het 'Onze Vader' en gaf onderwijs over het gebed. Na het verwerpen van de beschuldiging dat Hij duivelen uitwerpt door de duivel, spreekt hij zes keer een 'wee' uit over de Schriftgeleerden en Farizeeën. Hij leert Zijn discipelen om Hem oprecht te belijden en dan komt er iemand naar hem toe. Jezus krijgt een vraag over een erfenis.

Vanwege hun kennis van de wet waren rabbi's en Schriftgeleerden de aangewezen personen om zulke juridische zaken op te lossen. De man ziet de Heere Jezus als rabbi, daarom spreekt hij Hem ook aan als 'Meester'. De man wil dat de Heere Jezus een uitspraak doet in zijn voordeel: 'Zeg tegen mijn broeder, dat hij met mij de erfenis dele.' Mogelijk had de broer van de man na het overlijden van hun vader verzuimd om zijn broer het hem toekomende deel te geven.

We weten niets van de achtergrond van deze vraag. De broer van de man kan de oudste zijn geweest. Hij kan besloten hebben om de erfenis, een stuk land of een aantal bezittingen, bijeen te houden. Zijn broer, de man die naar Jezus toekomt, kan er de voorkeur aan gegeven hebben om de erfenis te verdelen. In elk geval voelt de vraagsteller zich ten opzichte van zijn broer in het nadeel gesteld en heeft hij veel vertrouwen in Jezus en zo richt hij zich tot Hem.

Jezus weigert echter om een uitspraak in deze zaak te doen. Heel afstandelijk zegt de Heere Jezus: 'Mens, wie heeft Mij als rechter of scheidsman (als verdeler) over u aangesteld?' De Heere Jezus heeft

geen officiële bevoegdheid van het Sanhedrin gekregen om dergelijke zaken te behandelen en op te lossen. Daarbij ziet hij het niet als Zijn taak om Zich in dergelijke materiële kwesties te mengen. Achter de vraag van de man schuilt ten diepste de begeerte naar bezit, de hebzucht en dat legt Jezus bloot. Een eenvoudige uitspraak in het voor- of nadeel van de man lost dan ook niets op. Het raakt de kern van de zaak niet.

Jezus richt Zich niet alleen tot de vraagsteller, maar tot al degenen die naar hem toe zijn gekomen. Iedereen blijkt op bepaalde momenten last te hebben van hebzucht. Let daarop, zegt de Heere Jezus en waak ervoor. Niemand moet denken dat het leven afhankelijk is van wat hij bezit, hoeveel dat ook mag zijn. Daarbij moeten we het leven niet beschouwen als iets waarover men zelf kan beschikken. Het leven zelf maakt immers geen deel uit van iemands bezittingen, het is iets wat God hem gegeven heeft en waarover Hij verantwoording vraagt. Aan de hand van een gelijkenis maakt de Heere Jezus dat duidelijk. Een rijke man, een landbouwer, ziet dat zijn land hem een flinke oogst oplevert. Dit zet hem echter voor een onverwacht probleem. De opbrengst van het land is zo groot dat zijn huidige opslagruimten niet groot genoeg zijn om alles op te slaan. De man overlegt met zichzelf wat hij moet doen om dit probleem op te lossen. De man komt tot de conclusie dat hij grotere voorraadschuren nodig heeft. Hij wil de huidige voorraadschuren af laten breken om er grotere voor in de plaats te bouwen, waarin hij alles wat hij heeft op kan slaan. Zo denkt de man zich van een onbezorgde toekomst te kunnen verzekeren. Hij denkt voor jaren voedsel en inkomsten genoeg te hebben. Hij denkt rustig van zijn bezittingen te kunnen gaan genie-

ten. De man heeft het dan ook over eten en drinken en vrolijk zijn.

De man denkt er niet aan om anderen, mensen die gebrek lijden bijvoorbeeld, in zijn welvaart te laten delen. Hij is enkel en alleen op zichzelf gericht. Hij heeft het dan ook alleen maar over zichzelf.

Dat man houdt er ook geen rekening mee dat de dood een vroegtijdig einde aan zijn welvaart en zijn grootste plannen zou kunnen maken. Dat God in zijn leven ingrijpt, is dan ook wel het laatste wat hij verwacht. Hij wordt daarom ook niet voor niets een dwaas genoemd.

Zijn voornemen zal hij niet kunnen uitvoeren. Diezelfde nacht zal hij sterven. En wat heeft hij dan nog aan zijn rijkdommen? Hij moet alles achterlaten.

De Heere Jezus heeft het over het opeisen van de ziel, dat betekent dat God het leven heeft gegeven en op een bepaald moment ook weer door Hem kan worden opgeëist, omdat Hij daar recht op heeft. Het Griekse woord dat hier voor afnemen of opeisen staat, wordt gewoonlijk gebruikt voor het weer terugvorderen van een lening. Zijn leven was een lening. God vordert nu het geleende weer terug. Dat kan Hij doen. In de nacht aan het eind van zijn laatste werkdag. In de nacht waarin hij alles had opgestapeld en dacht: nu begint het lieve leven. Toen werd plotseling zijn leven teruggevorderd. Dan zal blijken waar te zijn wat de Heere Jezus verderop in dit hoofdstuk zegt: 'Want waar uw schat is, aldaar zal ook uw hart zijn' (Luk. 12: 34). Uit het vergaren van de aardse schatten blijkt dat de man daar zijn zinnen op heeft gezet. Wie op de Heere en Zijn Koninkrijk is gericht, wordt behouden. Wie alles op de dingen van deze tijd zet, raakt alles kwijt en komt om. Wie zichzelf schatten vergadert, is niet rijk in God. Het is tevergeefs, zegt Psalm 127, wanneer bouwers een huis doen verrijzen, en de Heere het huis niet bouwt. Het is leeg, ijdel, vroeg op te staan, laat op te blijven als er geen rekening wordt gehouden met God. Toen hij klaar was met rekenen was hij uitgeteld.

TER OVERWEGING

Een aantal zaken kunnen met de kinderen besproken worden:

- De Heere Jezus is niet gekomen om allerlei materiële zaken te regelen. Op bepaalde momenten stelt Hij bepaalde zaken wel aan de kaak. Maar Hij is niet gekomen om die op te lossen. De Heere wil dan ook niet concreet op de zaak die man noemt ingaan. De Heere Jezus is een hemelse Rechter, geen aardse.

- Het is aangrijpend dat de man, die naar Jezus toekomt, Hem alleen maar nodig heeft om er zelf beter van te worden. We kunnen vast wel wat voorbeelden bedenken waarbij mensen vandaag aan de dag Jezus ook alleen maar voor hun eigen voordeel nodig hebben. Als we alleen maar bidden om de dingen die wij voor dit aardse leven nodig hebben, maar er niet naar verlangen de Heere met ons hele hart te dienen, dan doen we net als die man die naar de Heere Jezus komt. We vergeten dan dat de Heere Jezus Redder en Zaligmaker van zondaren is.
- Het is niet verkeerd dat de man in de gelijkenis vooruitkijkt en zorgt voor de opslag van dat wat het land opbrengt, maar het is wel verkeerd dat de man niet verder kijkt dan zijn bezittingen. Zijn bezit is alles voor hem. Je zou zelfs kunnen zeggen dat zijn bezit zijn god is. We kunnen hier vraag en antwoord 95 van de Heidelbergse Catechismus bij betrekken: 'Wat is afgoderij?' 'Afgoderij is in de plaats des enigen waren Gods, Die Zich in Zijn Woord geopenbaard heeft, of benevens Hem, iets anders verzinnen of hebben, waarop de mens zijn vertrouwen zet.' Hebzucht is een enorm probleem. Wanneer iemand veel heeft, bestaat de neiging om nog meer te verwerven. Het is nooit genoeg.
- In de Bijbel wordt herhaaldelijk gewaarschuwd tegen oppervlakkigheid en kortzichtigheid (Pred. 8: 15; Jes. 22: 13; 1 Kor. 15: 32). Des te meer hebben we de doorwerking van de Heilige Geest nodig. God zegt ook ons dat een gierigaard geen toegang heeft tot het Koninkrijk van God: 'Want dit weet gij, dat geen hoereerder, of onreine, of gierigaard, die een afgodendienaar is, erfenis heeft in het Koninkrijk van Christus en van God. Dat u niemand verleide met ijdele woorden; want om deze dingen komt de toorn Gods over de kinderen der ongehoorzaamheid' (Ef. 5: 5-6).
- Wie alles op de dingen van deze tijd zet, raakt alles kwijt en komt om. Wie zichzelf schatten vergadert, is niet rijk in God. Het is tevergeefs, zegt Psalm 127, wanneer bouwers een huis doen verrijzen, en de Heere het huis niet bouwt. Het is leeg, ijdel, vroeg op te staan, laat op te blijven als er geen rekening wordt gehouden met God. Toen hij klaar was met rekenen was hij uitgeteld.

GELOOFSLEER

Vergelijk het eerste gebod waar God zegt dat we geen andere goden voor Zijn aangezicht mogen hebben (Ex. 20: 6). Gierigheid is afgoderij. Je zet je hart op geld en goed en vertrouwt daar je leven aan toe, in plaats van dat je vertrouwt op de God van alle goed.